

**CENTRUM-PERIFÉRIA
KAPCSOLATOK VIZSGÁLATA
BAZ-MEGYE KIJELÖLT TÉRSÉGEIBEN**
(kutatási beszámoló)

Összeállította:

Prof. Dr. Kocziszky György

Prof. Dr. Benedek József

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

1. Centrum-periféria viszony közgazdaságtan elméleti háttere	4
1.1. Centrum-periféria okai	7
1.1.1. Eltérő gazdaságtörténeti előzmények.....	7
1.1.2. Gazdaság eltérő ciklikus mozgása	8
1.1.3. Abszorpciós és diszperziós képességbeli különbségek.....	8
1.1.4. Eltérő tudás	9
1.2. Következmények	9
1.3. Gazdaságpolitikai válaszok.....	10
1.3.1. Neoklasszikus gazdaságpolitika.....	10
1.3.2. Ordoliberalis gazdaságpolitika	11
1.3.3. Keynesi gazdaságpolitika	11
2. Centrum-periféria közötti kapcsolatok erősítésének lehetőségei BAZ megyében egy felmérés tükrében ..	11
2.1. A felmérés logikai folyamata	11
3. Felmérés eredményei, következtetések.....	11
4. Felhasznált irodalom	19
5. Mellékletek.....	21
5.1. Megkereső levél.....	22
5.2. Felmérés településsoros eredményei.....	23

1. Centrum-periféria viszony közgazdaságtan elméleti háttere

A közgazdaságtan hosszú ideig tértől és időtől függetlenül fogalmazta meg válaszait alapvető kérdéseivel kapcsolatosan, nevezetesen:

- Milyen javakra és milyen mennyiségben van szükség?
- Milyen erőforrás kombinációkkal állíthatók elő ezek a javak?
- Hogyan kell elosztani ezeket a javasakat a társadalom tagjai között?

Csak jóval később, a XX. század közepén merült fel a térbeli gazdasági és társadalmi egyenlőtlenség tudományos igényességű közgazdasági vizsgálatának igénye, ami természetesen nem jelenti azt, hogy korábban evvel a kérdéssel a társadalomtudományok művelői (elsősorban a filozófusok) ne foglalkoztak volna.

Területi egyenlőtlenség fogalma

Területi egyenlőtlenségen (diszparitáson) a munkahelyek számában, a tőkevonzó képességben, az infrastruktúrában, a szociális és demográfiai jellemzőkben mutatkozó egyenlőtlenséget értjük. Az egyenlőtlenség a tér egyik alapvető sajátossága, társadalmi és gazdasági vonatkozásban egyaránt jelentkezik, amit számos empirikus vizsgálat igazol mind szupranacionális, mind makro- (pl.: Kaldor, 1965), mind pedig mezo-szinten (pl.: Nemes Nagy, 1991; Benedek/Török 2014; Kocziszky, 2011; Jeanneret/Boebel, 2012).

A területi egyenlőtlenség mértéke nem állandó, az idő folyamán változhat, ill. változik: különböző, rendszerint összetett okok miatt (pl.: az elavult gazdasági struktúra) bizonyos fejlett térségek hanyatlásnak indulnak, míg egyéb, korábban még gyengén fejlett régiókban látványos fejlődés megy végbe.

Területi diszparitások indikátorai

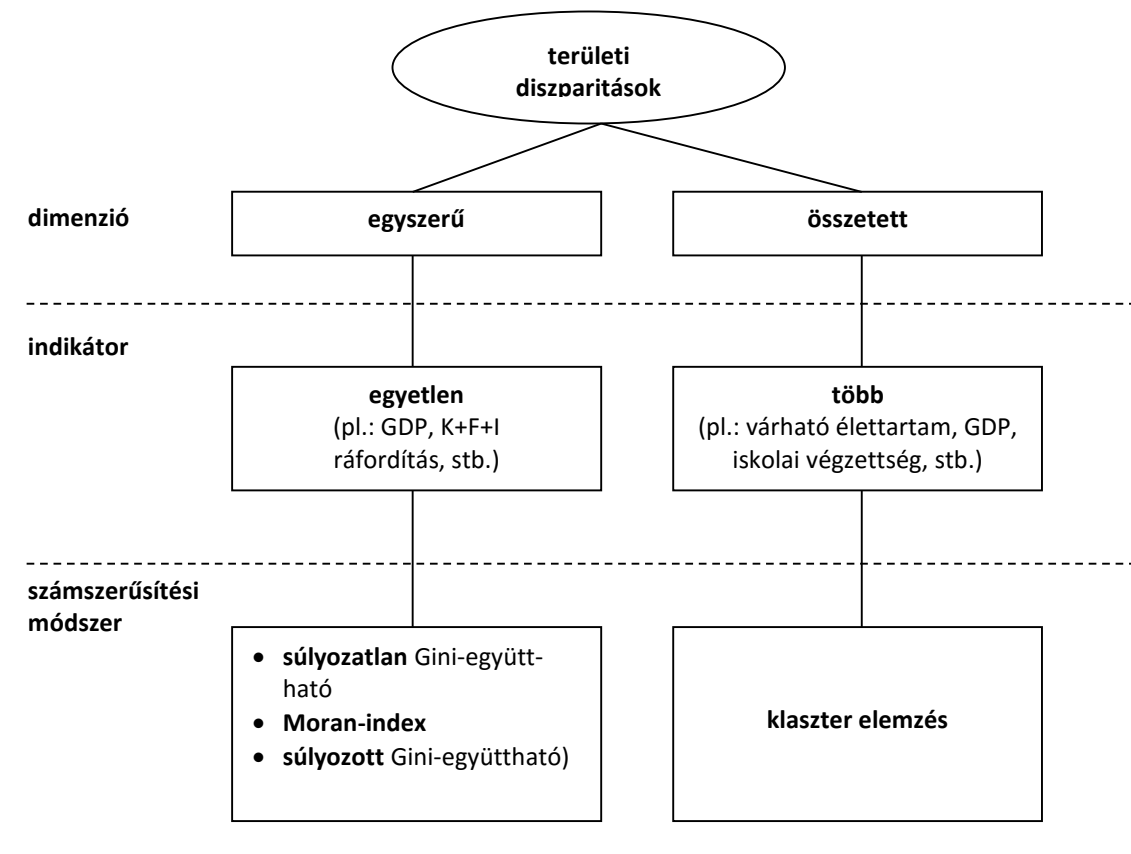
A térbeni egyenlőtlenség az életfeltételeket, az életminőséget, a jövedelmi viszonyokat, a szegénységet, a születéskor várható élettartamot, az írt, olvasni tudást, a szociális-, kulturális infrastruktúrát, stb. kifejező indikátorokkal mérhető.

Az egyenlőtlen gazdasági növekedés és fejlődés kérdése, ill. az ennek következtében létrejött un. centrumok és perifériák, az okok és a következmények elemzése, a „megoldás” keresése a második világháborút követően a dipólusú világrend kialakulását követően a korábnál jóval nagyobb súlyt kapott. Az érdeklődés változatlan, amit mi sem bizonyít jobban, mint az a tény, hogy legutóbbi közgazdasági Nobel-díj kitüntetettek mindegyike kutatásai során direkt, vagy indirekt módon, de a társadalmi, gazdasági egyenlőtlen kérdésével foglalkozott.

Az inhomogenitás egyben azt is jelenti, hogy a halmaz egyes elemei valamilyen szempontból nagyobb súlyúak, fontosabb helyet töltenek be, mint a halmaz többi tagja. Ebben az összefüggésben beszélhetünk a két szélső értékről, gazdasági, politikai, infrastrukturális, stb. értelemben centrumról és perifériáról.

Területi egyenlőtlenségek mérése

A területi egyenlőtlenségek mérésére a figyelembe vett indikátorok számától, ill. a számszerűsítés módszertanától függően több lehetőség van (1. ábra).

1. ábra: Területi diszparitások mérési lehetőségei

Forrás: saját szerkesztés

Centrum-periféria szintje

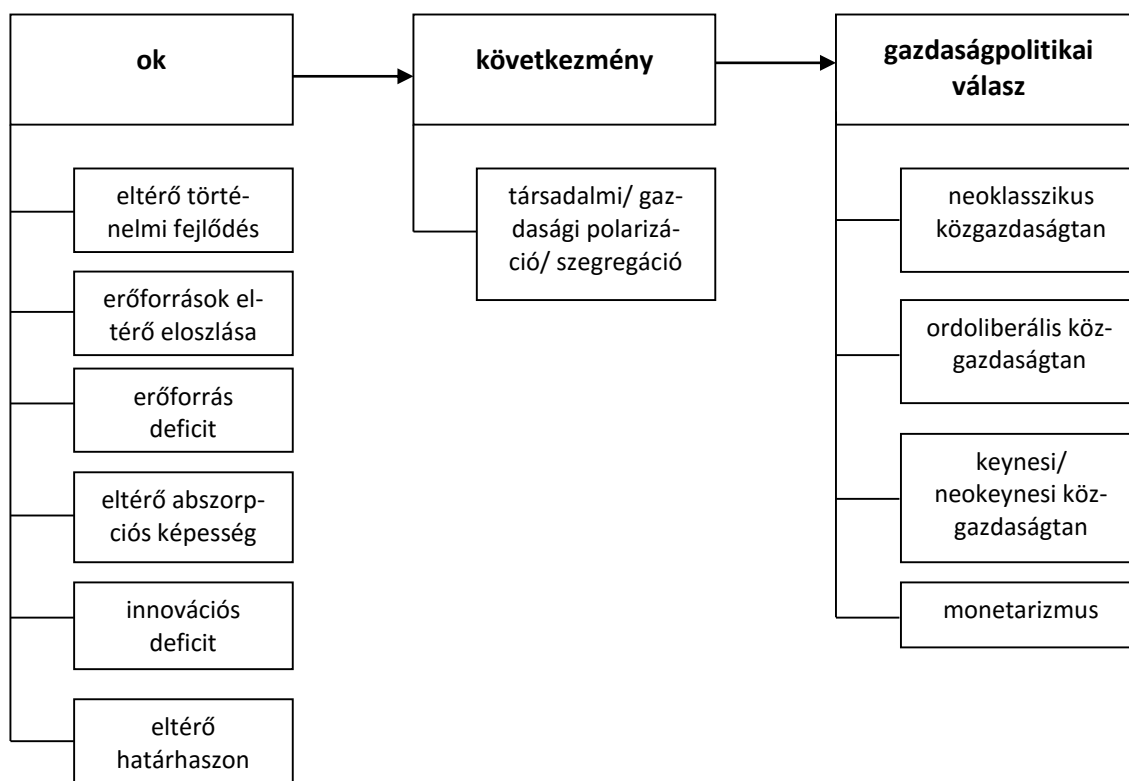
A centrum-periféria kapcsolat nemzetállamok, nemzetállamokon belüli szinteken egyaránt értelmezhető.

Centrum-periféria vizsgálatok alapkérdései

A centrum, periféria kutatások alapvetően három kérdésre keresik a választ:

- Mi az oka az egyenlőtlenségeknek, miért és hogyan alakulnak ki a centrumok és perifériák?
- Mennyire stabil a centrum és periféria viszony?
- Milyen erők hatására egyenlítődhhetnek ki a különbségek?

A következőkben ezek rövid áttekintését kíséreljük meg a 2. ábra logikájának megfelelően.

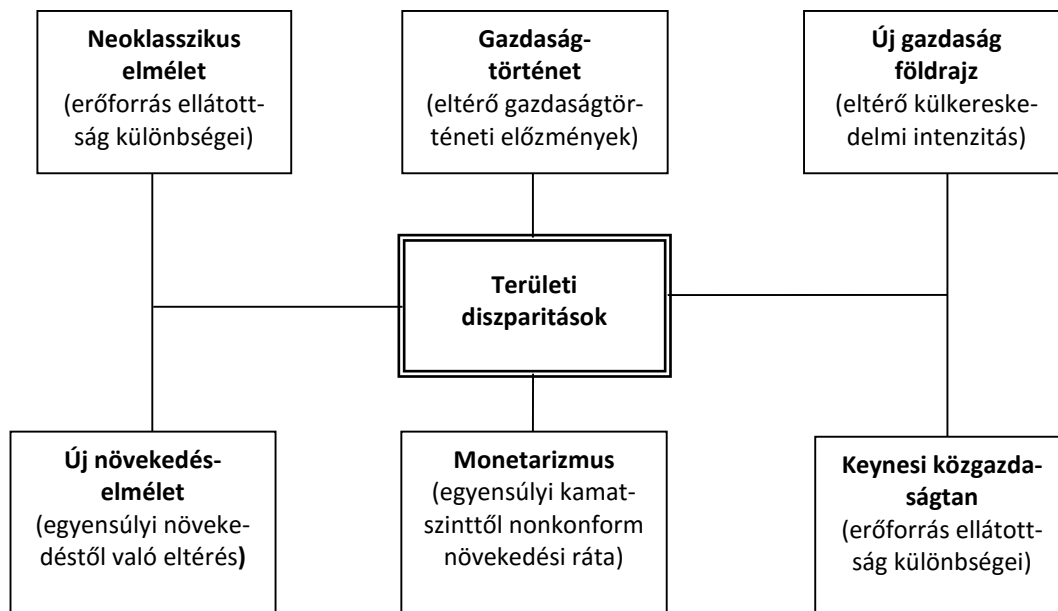

2. ábra: Centrum-periféria kialakulásának oka, következményei és a lehetséges gazdaságpolitikai válaszok

Forrás: saját szerkesztés

1.1. Centrum-periféria okai

Az alapvető közgazdasági irányzatok direkt és indirekt módon egyaránt érintik a területi diszparitások kérdését (3. ábra).

3. ábra: Területi diszparitások okai

Forrás: saját szerkesztés

1.1.1. *Eltérő gazdaságtörténeti előzmények*

A XVI századtól kezdődően kialakult nemzetközi munkamegosztást a tőkefelhalmozás logikája határozta meg.

Wallerstein elmélete elszigetelt, lokális gazdasági egységeket a nagy földrajzi felfedezések nyomán a gyarmatosító országok összekapcsolták egy rendszerré. A folyamat kezdeti szakaszának nyertesei azok az államok lettek (Anglia, Franciaország, Hollandia), melyek meg tudták újítani a politikai és társadalmi berendezkedésüket, lebontva a középkori struktúrákat. Az így kialakult rendszer heterogén, kulturális, politikai és gazdasági berendezkedéseket illetően ezért a különbségek nem is feltétlenül tűnnek el a rendszer további átalakulásai során.

A világgazdasági rendszer a XIX. századra alakult ki teljesen. A rendszer nem homogén sem kulturális tekintetben, sem pedig a politikai és gazdasági berendezkedéseket illetően, és Wallerstein szerint ezek a különbségek nem is feltétlenül fognak eltűnni a rendszer további átalakulásai során.

A világrendszer Wallerstein perifériára, félperifériára és centrumra (más néven magterületre) osztja. A centrum-periféria nem elsősorban földrajzi egységek, hanem a nemzetközi munkamegosztásban elfoglalt helyek: centrum, ahol a kapitalista gazdaság leginkább profitábilis termékei, azaz ún. vezértermékei kerülnek gyártásra. Centrumország az az ország, ahol a gazdaságban az ilyen termékek

gyártása van túlsúlyban. Nézete szerint a rendszer létrejötte során a gyarmatosító országokon, azaz a centrumon kívüli területek először perifériaként léptek be a rendszerbe, alávetve a centrum gazdasági és politikai igényeinek. A periféria és a centrum között munkamegosztás jön létre: a periféria kezdetben csak nyersanyaggal és olcsó munkaerővel látja el a centrum fejlett iparát. A centrum-periféria viszonyban az egyenlőtlen csere, kizsákmányolás valósul meg: a centrum extraprofitra tesz szert, mikor olcsón vásárol a perifériától, és drágán ad el neki. A centrum-periféria nem köthető földrajzi helyhez, és nem örök időre fixált (lásd például Japán esete). A centrum-periféria közötti átmenet az ún félperiféria. A félperiféria a centrum országok viszonylatában periféria, a periféria vonatkozásában viszont centrum módjára viselkedik - kizsákmányolja, de maga is kizsákmányol.

A regionális különbségek karakteressé válását a gazdaságtörténészek a XIX. század második feléhez, az iparosodás térben eltérő ütemével, ill. annak másodkörös hatásaival magyarázzák (Fremdling/Tilly, 1979). Az iparosodott régiók közlekedési infrastruktúrája (pl.: vasúthálózat) gyors fejlődésnek indult, az új beruházásoknak jelentős munkaerő vonzó hatása volt. Ezzel szemben az agrár területek gazdasági potenciáljának bővülése lelassult, tőkevonzó, munkaerő-megtartó képessége romlott.

1.1.2. Gazdaság eltérő ciklikus mozgása

A gazdasági ciklusokat vizsgáló elmélet a területi különbségeket a gazdasági növekedés ciklikus jellegével magyarázza; avval a hipotézissel él, hogy a területi különbségek növekedését (divergenciát) szükségszerűen a különbségek csökkenése (konvergencia) követi (Quah, 1996a).

1.1.3. Abszorpció és diszperziós képességbeli különbségek

A polarizációs elmélet alapján a régiók közötti egyenlőtlenségek mértékét a központi régió(k) abszorpció és diszperziós hatásainak intenzitása határozza meg (Benko, 1999). Az abszorpció (koncentráció) hatására a termelési tényezők periférikus régiókból a központ felé áramlanak. A diszperziós mozgásnak pozitív hatása van a perifériára, mert az innováció, a termelési kapacitás vagy a szolgáltatás a központi régióból a perifériák irányába mozdul. Általában az abszorpció hatások magasabb intenzitásúak, mint a diszperziós hatások, ami az interregionális különbségek növekedésével jár.

A gazdasági változások virágzó régiók (pl.: régi ipari régiók) válságát és a múltban kevésbé fejlettek (amelyek jobban alkalmazkodtak a konjunktúrához) felemelkedését okozhatja.

A polarizált fejlődés a tényezőellátottság (a munkaerő, a tőke, technológia, az infrastruktúra, a befektetési és fogyasztási funkciók, a természeti erőforrások, a humán tőke, stb.) differenciált regionális eloszlásán és a termelési tényezők korlátozott mobilitásán alapszik. Ugyanakkor a függőségi hatás nemcsak a vállalatok, hanem a régiók között is érvényesül. azok a régiók, ahol az innovációk koncentrálnak, előnyösebb helyzetben vannak. Más szóval egy régió fejlődése nagymértékben azoktól a jelenségektől és folyamatoktól függ, amelyek más régiókban következnek be. Azaz a régiók központ-periféria típusú interregionális függőségi viszonyban vannak egymással.

Függőségi hatás

A függőségi hatás egyrészt a központ-periféria közötti különbség, másrészt a régiók eltérő fejlettségi szintjének magyarázatára is alkalmas (F. Perroux által kidolgozott és J.R. Boudeville, J. R. Lasuén továbbfejlesztett pólus-elmélet). A növekedési pólusok olyan polarizált régiókban (egy vagy több csomóponttal rendelkező funkcionális régió) elhelyezkedő városok, amelyekben a szekunder szektor valamely vállalkozása vagy ágazata növekedést generál (új inter- és intraregionális kiegyensúlyozatlanságokat előidézve). A növekedési pólusok jellemzői:

- a regionális vagy nemzeti átlag fölötti növekedési ráta,
- magas piaci részesedés,
- magas integrációs szint.

Következésképpen azt a hipotézist fogadták el, amely szerint szektoriális polarizáció velejárója a térbeli vagy regionális polarizálódás. A polarizációs hatások annál nagyobbak, minél több horizontális kapcsolat jön létre a kulcsiparág (kulcsvállalkozás) és más gazdasági ágazatok között.

A növekedési pólusok kialakulásának oka a termelési tényezőknek a külső kereslettel szembeni előnyeiből származik. A fejlődési perifériák felé terjedése is bekövetkezhet bizonyos telephelyek versenyképességének függvényében (a társadalom fejlődése során térbeli diffúziós tendencia figyelhető meg, a térben szétszórt növekedési pólusok felől az első generációs növekedési központok közötti fő szállítási útvonalak mentén megjelent fejlődési tengelyek irányába).

1.1.4. Eltérő tudás

Új növekedés elmélet vitatja a neoklasszikus álláspontot. Képviselőinek megítélése szerint a területi különbségek a tudás térbeli koncentrációjának függvényében nő, ami az alábbi háromváltozós függvénnyel formalizálható (Romer, 1986; Lucas, 1988):

$$Y=f(K, L, \tau),$$

ahol: K – a tőkeállomány, L – a munkaráfordítás, τ – a technikai haladás. A neoklasszikus növekedéselméletnek megfelelően K és L elsőfokú és homogén.

Amennyiben a technikai haladás (a társadalmilag aggregált tudásszint) λ -val nő, akkor a fentieknek megfelelően ennek az outputra gyakorolt hatása λ -nál nagyobb, s így

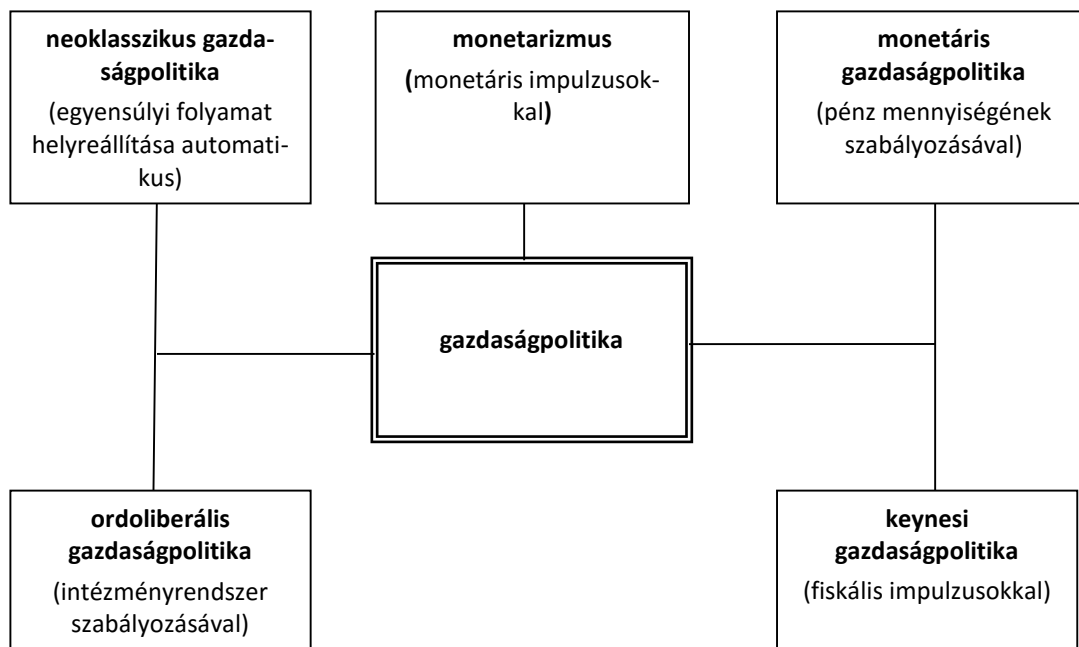
$$f(\lambda K, \lambda L, \tau) > \lambda f(K, L, \tau).$$

1.2. Következmények

A tartós területi különbségek a kumulatív gazdasági és társadalmi hatások következtében centrumok (jelentős gazdasági és társadalmi potenciális helyek és térségek) és perifériák (alacsony gazdasági és társadalmi potenciális helyek (térségek)) kialakulását eredményezheti.

1.3. Gazdaságpolitikai válaszok

A főbb közgazdasági iskolák eltérő válaszokat adnak a kiegyensúlyozott térszerkezet kialakítására (4. ábra).

4. ábra: Területi diszparitások megszüntetésére irányuló gazdaságpolitikák

Forrás: saját szerkesztés

A különböző gazdaságpolitikák filozófiai irányultságukban térnek el alapvetően:

- *szabadpiaci elv*: a piac és a verseny szabályozó ereje formálja a teret (neoklasszikus gazdaságpolitika);
- *koordinációs elv*: a piac és az intézményrendszer (állami szabályozás) közösen formálja gazdaság és a társadalom térszerkezetét (ordoliberalis és neokeynesi gazdaságpolitika);
- *egyensúlyi elv*: a hangsúlyt a makrogazdasági indikátorok keretek között tartására helyezi (monetáris gazdaságpolitika).

1.3.1. Neoklasszikus gazdaságpolitika

A neoklasszikus növekedés elmélet egyszerű magyarázatot ad a regionális különbségek alakulására. Kiinduló hipotézise értelmében a szegényebb régiók gyorsabb növekedésre hajlamosak, mint a gazdagabbal, ezért a jövedelmek előbb, vagy utóbb kiegyenlítődnek (Solow, 1956; Mankiw et al., 1992).

A neoklasszikusok ezt a hipotézisüket az ún. béta-konvergenciával támasztják alá, ami az egy főre jutó GDP növekedési rátákat hasonlítja össze a szegényebb és gazdagabb régiók esetében. Azt állítják,

ha egy régió eléri a hosszú távú fejlődésének egyensúlyi (staedy-state) állapotát, a gazdasági kibocsátás a technológiai haladás rátájával nő. Másképpen fogalmazva: mennél távolabb van az adott régió a staedy-state állapottól, annál magasabb az egy főre jutó GDP növekedési üteme (Stanisic, 2012).

1.3.2. Ordoliberalis gazdaságpolitika

A gazdaság térszerkezetének egyensúlytalanságát elsősorban intézményi keretek között kívánja megoldani („annyi állam, ami szükséges, annyi piac amennyi lehetséges” elv érvényesítésével).

1.3.3. Keynesi gazdaságpolitika

A keynesi, ill. neokeynes gazdaságpolitika a térszerkezetben jelentkező kiíró egyensúlytalanságok kezelését állami beavatkozással, fiskális impulzusokkal tartja kezelhetőnek.

2. Centrum-periféria közötti kapcsolatok erősítésének lehetőségei BAZ megyében egy felmérés tükrében

2.1. A felmérés logikai folyamata

A centrum (Miskolc) és a vizsgált perifériák, kis térségek (Galyaság, Tornai medence, Tőkörnyéke, Alsó-Bódva-völgy, Észak-Cserehát, Közép-Cserehát, Kegyetlen, Közép-Hernád vagy Alsó-Hernád-völgy) között kapcsolati hálókat az alábbi tényezők befolyásolják:

- vonalas infrastrukturális kapcsolatok (pl.: közös kommunális szolgáltatások, stb.),
- pályázati kapcsolat, hálózatos együttműködés,
- szociális infrastruktúra kapcsolatok.

A fenti három tényező közül felméréseink alapján különösen a másodiknak van kiemelt jelentősége. Ennek vizsgálatát egyéni interjúk és írásos megkeresések alapján (1. melléklet) végeztük el.

3. Felmérés eredményei, következtetések

- a) Felmérésünk a 2007-2013 közötti időszakra vonatkozott és összességében 132 települést érintett (1. táblázat).
- b) A vizsgált település csoport esetében a település forrásteremtő képessége és nagysága között szignifikáns összefüggés van (2. táblázat).

- c) Az érintett települések 2007-2013 közötti időszakban 14 EU-ablakból nyertek forrást. Ezek többsége szociális és az egészségügyi ellátórendszer érintettje (3. táblázat; társadalmi befogadás, részvétel erősítése: 27,7 %; humán közösségi infrastruktúra fejlesztése: 17,2 %; minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása: 13,8 %).
- d) Rendkívül alacsony a termelő, ill. a szolgáltató munkahelyek teremtésére irányuló pályázati aktivitás, ami nem véletlen, hiszen a vállalkozások száma és aktivitása is rendkívül alacsony a térségben (4. táblázat). Ez egyrészt a térség elöregedésével, másrészt alacsony iskolázottságával magyarázható.
- A folyamat rendkívül veszélyes, ami egyre nagyobb állami szerepvállalás szükségét vetíti előre. Ebből az ördögi körből csak az oktatás, szakmaszerzés hatékonyságának növelésével lehet kitörni.
- e) Sajnálatos módon a települések közös pályázati aktivitása rendkívül alacsony.

A 2007-2013-as időszakban nyertes pályázatok adatai

		projektek száma (db)	projektek összes forrása (Ft)
Galyaság	<i>Égerszög</i>	-	-
	<i>Perkupa</i>	3	67 960 732
	<i>Szin</i>	1	12 000 000
	<i>Szinpetri</i>	-	-
	<i>Szögliget</i>	1	9 503 322
	<i>Szőlősdaró</i>	-	-
	<i>Teresztenye</i>	1	15 373 480
	<i>Tornakápolna</i>	-	-
	<i>Varbóc</i>	-	-
Tornai medence	<i>Becskeháza</i>	-	-
	<i>Bódvalenke</i>	-	-
	<i>Bódvarákó</i>	-	-
	<i>Bódvaszilas</i>	4	121 881 949
	<i>Hidvégardó</i>	2	34 427 611
	<i>Komjáti</i>	-	-
	<i>Tornabarakony</i>	-	-
	<i>Tornanádaska</i>	-	-
	<i>Tornaszentandrás</i>	-	-
<i>Tornaszentjakab</i>	-	-	
Tókörnnyéke	<i>Debréte</i>	-	-
	<i>Galvác</i>	1	15 000 000
	<i>Martonyi</i>	2	56 349 300
	<i>Meszes</i>	1	6 253 636
	<i>Rakaca</i>	3	45 999 154
	<i>Rakacaszend</i>	1	14 760 800
	<i>Szalonna</i>	2	41 943 157
	<i>Szendró</i>	23	1 116 171 502
	<i>Szuhogy</i>	2	33 999 154
<i>Viszló</i>	-	-	
Alsó-Bódva-völgy	<i>Abod</i>	-	-
	<i>Balajt</i>	1	119 435 725
	<i>Boldva</i>	7	229 915 561
	<i>Borsodszirák</i>	3	41 322 418
	<i>Damak</i>	-	-
	<i>Edelény</i>	26	3 551 068 195
	<i>Hangács</i>	-	-
	<i>Hegymeg</i>	-	-
	<i>Irota</i>	1	61 135 450
<i>Ládbesenyő</i>	-	-	

	<i>Lak</i>	3	17 499 000	
	<i>Nyomár</i>	-	-	
	<i>Szakácsi</i>	-	-	
	<i>Szendrőlád</i>	-	-	
	<i>Tomor</i>	2	23 451 898	
	<i>Ziliz</i>	-	-	
Észak-Cserhát	<i>Alsógagy</i>	-	-	
	<i>Büttös</i>	-	-	
	<i>Csenyéte</i>	-	-	
	<i>Felsőgagy</i>	-	-	
	<i>Gagyapáti</i>	-	-	
	<i>Gagybátor</i>	-	-	
	<i>Gagyvendégi</i>	-	-	
	<i>Kány</i>	-	-	
	<i>Keresztéte</i>	-	-	
	<i>Krasznokvajda</i>	1	12 000 000	
	<i>Pamlény</i>	-	-	
	<i>Percse</i>	-	-	
	<i>Szászfa</i>	-	-	
	Közép-Cserhát	<i>Abaujlak</i>	1	14 687 802
<i>Abaujszolnok</i>		1	9 971 800	
<i>Alsóvadász</i>		1	11 968 130	
<i>Baktakék</i>		2	41 989 260	
<i>Beret</i>		-	-	
<i>Detek</i>		-	-	
<i>Felsővadász</i>		5	171 542 220	
<i>Gadna</i>		-	-	
<i>Homrogd</i>		3	71 645 655	
<i>Kázmárk</i>		5	203 151 488	
<i>Kupa</i>		-	-	
<i>Léh</i>		1	9 971 800	
<i>Monaj</i>		-	-	
<i>Nyésta</i>		-	-	
<i>Rásonysápberencs</i>		-	-	
<i>Selyeb</i>		-	-	
Kegyetlen		<i>Fáj</i>	1	26 061 600
		<i>Fulókércs</i>	2	64 323 778
	<i>Garadna</i>	2	43 733 389	
	<i>Hernádpetri</i>	1	148 974 800	
	<i>Hernádvécse</i>	3	51 854 012	
	<i>Litka</i>	-	-	
	<i>Novajdrány</i>	5	105 920 749	
	<i>Pusztaradvány</i>	-	-	

	<i>Szalaszend</i>	2	71 999 999
	<i>Szemere</i>	1	12 000 000
Közép-Hernád-völgy	<i>Csobád</i>	-	-
	<i>Encs</i>	14	932 216 268
	<i>Fancsal</i>	-	-
	<i>Forró</i>	4	65 996 811
	<i>Hernádszentandrás</i>	4	348 047 058
	<i>Ináncs</i>	5	93 395 273
	<i>Méra</i>	3	51 886 990
	Alsó-Hernád-völgy	<i>Aszaló</i>	5
<i>Halmaj</i>		5	41 722 455
<i>Hernádkércs</i>		4	212 739 731
<i>Kiskinizs</i>		-	-
<i>Nagykinizs</i>		1	9 888 950
<i>Szentistvánbaksa</i>		-	-
<i>Szikszo</i>		12	952 143 895

2. táblázat: Projektek megoszlása a települések népesség-kategóriái alapján

	Népességnagyság csoport	települések száma	összes népesség	népesség arány (%)	projektek száma	összes projekt %-ában	összes forrásösszeg	összes forrás %-ában
1	0-199	27	2132	2,8	5	2,7	116 168 532	1,2
2	200-499	37	11625	15,5	24	13,0	1 095 992 465	11,5
3	500-999	14	9820	13,1	24	13,0	484 566 954	5,1
4	1000-1999	14	19666	26,2	45	24,5	1 009 924 140	10,6
5	2000-4999	3	9279	12,3	34	18,5	1 412 083 874	14,8
6	5000-9999	2	12358	16,4	26	14,1	1 884 360 163	19,7
7	10000-19999	1	10298	13,7	26	14,1	3 551 068 195	37,2
	Összesen	98	75178	100	184	100	9 554 164 323	100

3. táblázat: Projektek megoszlása projekt típusok szerint

Projekt típusa	Fő prioritás tengely megnevezése	Projektek száma	Projektek aránya (%)	Összes forrás	Forrás aránya (%)
ÁROP 1.	Folyamatok megújítása és szervezetfejlesztés	2	1,1	55 941 500	0,6
ÉMOP 1.	Versenyképes helyi gazdaság megteremtése	1	0,5	7 673 520	0,1
ÉMOP 2.	A turisztikai potenciál erősítése	1	0,5	900 000 000	9,4
ÉMOP 3.	Településfejlesztés	4	2,2	271 382 832	2,8
ÉMOP 4.	Humán közösségi infrastruktúra fejlesztése	12	6,5	1 642 858 371	17,2
KEOP 6.	Fenntartható életmód és fogyasztás	5	2,7	37 613 623	0,4
TÁMOP 1.	A foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépés segítése és ösztönzése	12	6,5	640 952 344	6,7
TÁMOP 2.	Az alkalmazkodóképesség javítása	35	19,0	575 579 356	6,0
TÁMOP 3.	A minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek	68	37,0	1 314 976 291	13,8
TÁMOP 5.	A társadalmi befogadás, részvétel erősítése	14	7,6	2 651 243 739	27,7
TÁMOP 6.	Egészségmegőrzés és egészségügyi humán erőforrás-fejlesztés	23	12,5	540 761 505	5,7
TIOP 1.	Az oktatási infrastruktúra fejlesztése	5	2,7	36 997 658	0,4
TIOP 2.	Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése	1	0,5	860 166 493	9,0
TIOP 3.	A munkaerő-piaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése	1	0,5	18 017 091	0,2
	Összesen	184	100	9 554 164 323	100

4. táblázat: Projektek megoszlása projektgazda szerint

	Projektek száma	Projektek aránya (%)	Összes forrás	Forrás aránya (%)
önkormányzat	49	26,6	2 568 789 410	26,9
civil szervezet	50	27,2	3 041 008 974	31,8
vállalkozás	19	10,3	347 110 963	3,6

egyéb közintézmény (pl.: KLIK)	66	35,9	3 597 254 976	37,7
Összesen	184	100	9 554 164 323	100

4. Felhasznált irodalom

- Abreu, M. De Groot, M. A. H. L. F. and Florax, R. J. G. M. (2005): A Meta-Analysis of β -Convergence: the Legendary 2%. *Journal of Economic Surveys*, 19: 389–420.
- Armstrong, H. (1995): Convergence among Regions of the European Union 1950–1990. *Papers in Regional Science*, 74: 143–152.
- Barro, R. J. (1991): Economic Growth in a Cross-Section of Countries. *Quarterly Journal of Economics*, 106: 407–443.
- Barro, R. J. – Sala-i-Martin, X. (1992): Convergence. *Journal of Political Economy*, 100: 223–251.
- Barro R. J., Sala-i Martin, X. (1995): Economic Growth. New York, McGraw-Hill.
- Baumol, W. J. (1986) Productivity growth, convergence, and welfare: what the long-run data show, *American Economic Review*, 76, 1072-85.
- Becker, G. S., Philipson, T. J., Soares, R. R. (2005) The Quantity and Quality of Life and the Evolution of World Inequality. *The American Economic Review*, 95, 1, 277-291.
- Czasonis M, Quinn M.A. (2012): Income Convergence in Europe: Catching Up or Falling Behind? *Acta Oeconomica*, Vol. 62 (2), 183–204.
- De Siano, R., D’Uva M. (2006) Club convergence in European regions. *Applied Economics Letters*, 13, 569-574.
- Dietrich, D., Knedlik, T., Lindner, A. (2011): Central and Eastern European countries in the global financial crisis: a typical twin crisis?, *Post-Communist Economies*, 23:4, 415-432.
- European Commission (2004): A New Partnership for Cohesion: Convergence, Competitiveness, Cooperation. Third Report on Economic and Social Cohesion, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
- European Commission (2007): Growing Regions, Growing Europe. Fourth Report on Economic and Social Cohesion, Official Publication Office; Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
- European Commission (2010): Investing in Europe’s Future. Fifth Report on Economic, Social and Territorial Cohesion, Official Publication Office; Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
- Easterly, W. (1999): Life during growth. *Journal of Economic Growth*, 4, 239-276.
- Ezcurra, R., Pascual, P. (2005): Cross-country Disparities in Welfare, 1970-1998. *Applied Economics Letters* 12:41–44.
- Islam, N. (1995): Growth Empirics: A Panel Data Approach. *The Quarterly Journal of Economics*, 110: 1127–1170.
- Liargovas P., Fotopoulos G. (2009): Socioeconomic Indicators for Analyzing Convergence: The Case of Greece: 1960–2004. *Soc Indic Res* 93:315–330.
- Lopez-Bazo E., Vaya E., Mora A. J., Surinach J. (1999) Regional economic dynamics and convergence in the European Union, *Annals of Regional Science* 33, 343–370.

- Mankiw N. G., Romer D., Weil D. N. (1992): A contribution to the empirics of economic growth. *Quarterly Journal of Economics*, 107, 407-437.
- Matkowski, Z., Prochniak, M. (2007): Economic Convergence between the CEE-8 and the European Union. *Eastern European Economics*, 45: 59–76.
- Maddison, A. (2001): *The World Economy: a Millennial Perspective*. OECD, Paris.
- Mora T. (2005): Evidencing European regional convergence clubs with optimal grouping criteria, *Applied Economics Letters*, 12:15, 937-940.
- Quah, D. T. (1996a): Empirics for Economic Growth and Convergence. *European Economic Review*, 40: 1353–1375.
- Quah, D. T. (1996b): Regional Convergence Clusters Across Europe. *European Economic Review*, 37: 426–434.
- Rodriguez-Pose, A. (1999): Convergence of Divergence? Types of Regional Responses to Socio-economic Change in Western Europe. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* 90:363–78.
- Rodriguez-Pose A., Tselios V. (2013): Toward Inclusive Growth: Is There Regional Convergence in Social Welfare? *International Regional Science Review*, 00(0), 1-31.
- Romer, P. M. (1986): Increasing Returns and Long-run Growth. *Journal of Political Economy*, 94(5), 1002–1037.
- Royuela, V., García, G., A. (2013): Economic and Social Convergence in Colombia. *Regional Studies*, DOI:10.1080/00343404.2012.762086
- Sala-i-Martin, X. (1996): Regional Cohesion: Evidence and Theories of Regional Growth and Convergence. *European Economic Review*.40:6, 1325-1352.
- Smetkowski, M., Wójcik, P. (2012): Regional Convergence in Central and Eastern European Countries: A Multidimensional Approach, *European Planning Studies*, 20:6, 923-939.
- Solow, R. M. (1956): A Contribution to the Theory of Economic Growth. *Quarterly Journal of Economics*, 70: 65–94.
- Stanisic, N. (2012): The Effects of Economic Crisis on Income Convergence in the European Union. *Acta Oeconomica*, Vol. 62 (2), 161-182.
- Stiglitz, J., Sen, A., Fitoussi J.P. (2010): A Bizottság jelentése a gazdasági teljesítmény és a társadalmi fejlődés méréséről. *Statistikai Szemle*, 88, 305-320.

5. Mellékletek

5.1. Megkereső levél

„Társadalmi Innovációk generálása Borsod-Abaúj-Zemplén megyében”

TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0009

3515 Miskolc Egyetemváros 1.

Tel: +36-46-565-111/20-23

e-mail: t-modell@uni-miskolc.hu

Miskolc, 2015. augusztus 24.

Tisztelt Jegyző Úr! /Körjegyző Úr! / Tisztelt Jegyző Asszony! /Körjegyző Asszony!

A Miskolci Egyetem Társadalomtudományi Kiválósági Központja a TÁMOP 4.2.1.-D/1/15/KONV 0009. projekt keretében segíteni kívánja megyénk perifériális helyzetű településeinek forrásteremtését. A pályázat célja:

- a települések összekapcsolása a régió központjával, a tágabb térségbe történő gazdasági, társadalmi és politikai integráció - **térségi integráció,**
- a térségi önellátás fokozása - **helyi gazdaságfejlesztés,**
- a térséget a többi térségből kiemelő egyedi sajátosság megtalálása, vonzerővé formálása - **térségi identitás építés.**

A fenti feladat megoldása érdekében át kívánjuk tekinteni az érintett térség településeinek 2007-2013 közötti pályázati aktivitását.

Kérem, hogy a csatolt kérdőívet kitölteni, és e-mailben folyó év **szeptember 14**-ig megküldeni szíveskedjék. Esetleges kérdéseik kapcsán készséggel állunk rendelkezésükre (Szendi Dóra, egyetemi tanársegéd, regszdor@uni-miskolc.hu; 0646/565-111/2283 mellék).

Támogatását és együttműködését előre is megköszönve,

Tisztelettel
Prof. Dr. Kocziszky György

Mellékletek:

1. Kérdőív
2. T-modell tájékoztató

5.2. Felmérés településsoros eredményei

